

تحلیل کارآمدی روش های تدریس فعال در درس زبان عربی متوسطه دوم

سروین واعظی راد

دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران .
srwynwazyrad@gmail.com

چکیده

روش های تدریس جنبه ی مهمی از آموزش و پرورش هستند . امروزه استفاده از روش های نوین بیش از پیش احساس می شود و تکیه ی صرف بر روش های سنتی کارآمدی لازم را در فرآیند یادگیری-یاددهی نخواهد داشت . متأسفانه استفاده از این روش ها در کشور ، از سوی معلمان با چالش و تردید و بی مهری روبه رو شده است . با وجود آموزش زبان عربی در مدارس، ناکامی در یادگیری این زبان بین دانش آموزان دیده می شود که یکی از مهم ترین علل بروز این مشکل، عدم آشنایی و استفاده دبیران از روش های متنوع و فعال تدریس در کلاس های عربی و تاکید آن ها بر روش های سنتی است. آشنایی معلمان با روش های فعال تدریس و انتخاب روش تدریس مناسب می تواند فرایند آموزش را بهبود بخشیده و سبب افزایش قدرت یادگیری در دانش آموزان شود . هدف از نگارش این مقاله، بررسی کاربردی روش های فعال و نحوه ی اجرایی و محاسن و محدودیت های هر یک از آن ها در آموزش زبان عربی صورت گرفته است . به منظور دستیابی به اهداف پژوهش ابتدا روش های فعال تدریس بررسی و سپس نمونه اجرایی هر روش آورده شده است. روش انجام تحقیق به صورت کتابخانه ای و با رویکرد تحلیلی است . نتایج تحقیق نشان می دهد روش های فعال تدریس ایفای نقش، بازی، حل مسئله، پرسش و پاسخ، بحث گروهی و پروژه محور در درس عربی کاربردی است .

واژگان کلیدی: روش های نوین تدریس متوسطه دوم ، روش تدریس فعال ، آموزش زبان عربی

مقدمه

انسان بدون علم معنا ندارد و استعدادهایش در سایه علم شکوفا می شود . فلسفه آفرینش و خلقت انسان، تعلیم و تربیت است و اگر از هستی حذف شود، انسان معنا و مفهوم خود را از دست داده و آفرینش بی خاصیت خواهد بود چراکه جهان خلق شده تا بستری برای شکوفایی و تجلی ظرفیت ها و استعدادهای انسان باشد به همین دلیل آموزش و پرورش را می توان مهم ترین اندام و به منزله قلب پیکره جامعه دانست که هرگونه آسیبی به آن موجب زیان سایر بخش ها می شود .

بی گمان هر کس در مقام معلم وارد کلاس می شود این سوال را از خود می پرسد که « چگونه می توانم تدریس اثربخشی داشته باشم » . به بیان دیگر یاددهی-یادگیری اثربخش دغدغه هر معلم دغدغه مند است . معلمان اثربخش بیشترین وقت ممکن را به فعالیت هایی اختصاص می دهند که برای تحقق آموزشی طراحی شده است. آن ها از فنون و روش هایی استفاده می کنند که همکاری دانش آموزان را برمی انگیزد و شرکت آن ها را در فعالیت ها تقویت می کند .

آموزش زبان عربی در ایران همواره یکی از دغدغه های برنامه ریزان بوده است . به طوری که آموزش زبان عربی در برنامه درسی همه ی پایه های تحصیلی دوره های متوسطه اول و دوم بوده است. اما با چالش ها و مشکلاتی همراه بوده است که یکی از این چالش ها عدم علاقه اکثر دانش آموزان بخصوص در دوره ی متوسطه دوم به درس عربی است . برای ایجاد انگیزه در آن ها و علاقه مند کردن آن ها می توان از روش های فعال استفاده کرد. متأسفانه بیماری مزمنی که در بسیاری از معلمان رواج یافته، ارائه درس با تکیه بر روش های سنتی به ویژه سخنرانی و عدم آشنایی معلمان با روش های نوین و فعال است .

بیان مسئله

درس زبان عربی یکی از دروسی است که نیازمند استفاده از روش‌های نوین است و از آنجایی که معلم نقش اساسی در الگوی تدریس دارد و بتواند وظیفه آموزشی خود را به خوبی انجام دهد باید با انواع روش‌های تدریس آشنا باشد. چرا که برای هر مخاطب و هر درسی مناسب‌ترین شیوه باید انتخاب شود تا بتوان به نتیجه مطلوب دست یافت. عدم آشنایی معلمان با روش‌های فعال تدریس، عدم گذراندن دوره‌های ضمن خدمت و یا کارورزی روش‌های فعال تدریس، نداشتن پیشینه علمی جهت استفاده از روش‌های فعال تدریس و عدم تفاوت بین معلمان که از روش‌های فعال تدریس استفاده می‌کنند با معلمان که به شیوه سنتی عمل می‌کنند؛ این روش‌ها در نظام آموزشی به ویژه در درس زبان عربی مهجور مانده است. بنابر ملاحظات فوق آنچه در اینجا می‌پردازیم، « روش فعال و انواع روش‌های فعال در درس زبان عربی در دوره متوسطه دوم چگونه است » تا راه را برای مطالعات و تحقیقات دقیق‌تر هموار نموده و معلمان بتوانند بهتر به عرصه آموزش بپردازند.

اهداف و اهمیت پژوهش

مهم‌ترین عاملی که باعث می‌شود از روش‌های تدریس فعال استفاده شود، رشد فکری و اجتماعی، تقویت روحیه همکاری و خلاقیت دانش‌آموزان است. علمای تعلیم و تربیت پس از سال‌ها به این نتیجه دست یافتند که موثرترین روش آموزش، فعال کردن خود دانش‌آموز است. یعنی دانش‌آموز به کمک قوای ذهنی خود می‌تواند به راه حل‌ها دست پیدا کند همچنین از آنجایی که معلمان سربازان خط اول جبهه تربیت قرار گرفته‌اند؛ ضرورت دارد که با مدرن‌ترین سلاح‌های علمی روز یعنی روش‌های مختلف نوین آشنا باشند و بدانند در کدامین موقعیت آموزشی از چه روشی استفاده کنند و با به کارگیری روش تدریس مناسب، زمینه پویایی و رشد دانش‌آموزان را فراهم کنند. هدف از نگارش این مقاله آشنایی و اطلاع با انواع روش‌های تدریس فعال در درس زبان عربی در دوره متوسطه دوم و محاسن و محدودیت آن‌ها است تا کادر آموزشی با این روش‌ها آشنا شده و با برنامه‌ریزی و کسب مهارت‌های لازم به کلاس درس بروند.

روش تحقیق

روش پژوهش حاضر کتابخانه‌ای است و نوعی مطالعه تحلیلی کاربردی است. در این پژوهش از انواع مقالات و کتاب‌ها استفاده شده است. روش‌های تدریس گزینش شده را می‌توان بر پایه‌های دهم، یازدهم و دوازدهم در تمامی رشته‌ها پیاده کرد.

سوالات پژوهش

۱- برای تدریس درس زبان عربی چه روش‌های فعالی مناسب است؟

فرضیات پژوهش

- ۱- به دلیل پیچیدگی زبان عربی، آموزش آن در مدارس با چالش‌هایی همراه است و با تکیه بر روش گذشته نمی‌توان به دانش‌آموزان آموزش داد و یکی از مشکلات اساسی در کشور به کار نرفتن روش‌های تدریس نوین در آموزش است.
- ۲- روش‌های تدریس فعال در آموزش زبان عربی به عنوان یک استراتژی موثر در این درس عمل خواهد کرد و معلمان می‌توانند به روش‌های نوین مجهز شده و بر اساس توانایی دانش‌آموزان و شرایط کلاس، تدریس مطلوبی را ارائه دهند.

پیشینه

افراد و متخصصان زیادی در خصوص روش‌های فعال تدریس، کتاب‌ها و مقالاتی نوشته‌اند که به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم. - احترام سادات موسوی زاده، سعید علیشیری (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان روش‌های تدریس و نقش آن در تحول بنیادین آموزش و پرورش به بررسی شیوه‌های نوین آموزشی تدریس در راستای تحقق بنیادین آموزش و پرورش پرداخته است.

- محرم آقازاده، در کتابی با عنوان راهنمای کاربردی روش های نوین تدریس به بررسی روش های تدریس، جایگاه آن ها و همراه نحوه ی کاربردشان در کلاس درس آورده است .
- شراره حبیبی، در کتابی با عنوان روش های تدریس پیشرفته به بررسی هدف های تعلیم و تربیت و طراحی آموزشی و اجزاء طرح درس و راهبردهای تدریس پرداخته است .
- امان الله صفوی، در کتابی با عنوان کلیات روش ها و فنون تدریس به اصول و مبانی تعلیم و تربیت ، روش ها و فنون تدریس ، الگوهای طرح درس و الگوهای جدید تدریس پرداخته است .
- سیده سهیلا عظیمی، در پژوهشی با عنوان روش های فعال تدریس با رویکرد جدید به بررسی انواع روش های فعال و مراحل آن ها پرداخته است .
- فیروز محمودی، فرزانه صادقی (۱۳۹۷) ، در مقاله ای با عنوان فراتحلیل اثربخشی روش های تدریس فعال بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به بررسی و ارزیابی تاثیر روش های تدریس فعال بر پیشرفت تحصیلی آن ها پرداخته است .
- حسن فضل (۱۴۰۰)، در مقاله ای با عنوان روش ها و راهبردها برای تدریس و تفهیم بهتر و بیشتر زبان عربی به فراگیران به روش های گوناگون تدریس زبان عربی در زمینه های ترجمه، قواعد، حوار و حل تمرین پرداخته است .

کلیات

در فرایند یاددهی و یادگیری، نقش دانش آموزان در کلاس حیاتی است زیرا که هدف کلی این فعالیت ها سوق دادن دانش آموزان به یادگیری و تغییر رفتار در آن ها می باشد . همان طور که دکتر حبیبی بیان می کند : « تدارک همه وسایل و امکانات و فراهم کردن زمینه تدریس در کلاس، جملگی به خاطر او و یادگیری او است . در یک نظام آموزشی سه بعدی بعد شاگرد از دو بعد معلم و موضوع درسی با اهمیت تر است، زیرا که دو بعد معلم و محتوای کتاب نیز در جهت اعتلای تفکر منطقی در بالا بردن توان حل مسأله در شاگردان وجود دارند. شاگرد هم مانند معلم دارای شخصیت مستقل و ویژگی های شخصیتی خاص خود است و هیچگاه نباید او را مانند موجودی وابسته و طفیلی نگاه کرد . اوست که قابلیت بالقوه یادگیری را دارد . از این رو، اگر فعالانه در فرایند یادگیری دخالت داده شود و به سمت یادگیری هدایت شود، بهترین همکار و دستیار معلم در اداره فرایند یادگیری خواهد بود معلم باید شاگردان کم کار و منفعل را با ارائه محرک های مناسب به شرکت در فعالیت های یادگیری سوق دهد . تا شاگرد کلاس درس را دوست نداشته باشد و حضور او در کلاس درس بر اساس احساس نباشد آماده شرکت در فرایند یادگیری نخواهد بود . » (حبیبی، ۱۳۹۰) . « همچنین از این نکته غافل نباید شد که اجرای تدریس مستلزم همکاری معلم و شاگرد در تلاش برای دستیابی به اهداف آموزشی است . » (مهرداد ، ۱۳۸۲)

« روش های تدریس فعال، فرصت بیشتری را برای دانش آموزان فراهم می کند تا در کلاس درس مشارکت داشته باشند . این امر می تواند به دانش آموزان کمک کند تا اعتماد به نفس خود را در استفاده از زبان عربی افزایش دهند و مهارت های ارتباطی خود را بهبود ببخشند . » (رمضانی هفشجانی و همکاران به نقل از برکت ، ۱۴۰۱)

تعریف اصطلاحات

روش : از روش تعاریف متعددی ارائه شده است، با این حال می توان به معدودی از آنها به شرح زیر اشاره کرد: « روش در مقابل واژه لاتینی « متد » به کار رفته است . واژه متد در فرهنگ فارسی « معین » و فرهنگ انگلیسی به فارسی « آریانپور » به روش، راه ، طریقه، طرز و اسلوب معنی شده است . به طور کلی « راه انجام دادن هر کاری » را روش گویند .» (صفوی ، ۱۳۷۲)

« روش، معمولا به مجموعه ای از فعالیت ها اطلاق می شود که انجام آن منتهی به یادگیری در فراگیران می شود . در معنای دقیق تر، روش مشتمل بر مراحل نظام یافته و منطقی است که پیمودن موفقیت آمیز آنها نه فقط به فراگیر کمک می کند، بلکه در بالا بردن میزان کارایی معلمان نیز نقش اساسی دارد که هر روش تدریس دارای معیارها و شرایط خاصی است .» (حبیبی، ۱۳۹۰)

تدریس: واژه ی «تدریس» تاریخچه ای طولانی دارد و کاربرد آن از دوره ای به دوره دیگر متفاوت بوده است. «تدریس فرایندی است که در یک طرف آن معلم و در طرف دیگر آن شاگرد قرار دارد. تدریس مستلزم تعامل بین معلم و شاگرد و شرایط محیط آموزشی و آمادگی شاگرد برای فراگیری است. با این وجود در بخشی از آموزش ها به ویژه در کشورهای جهان سوم به این تعامل توجه نمی شود و آموزش به صورت دستوری و یک طرفه و نهایتاً معلم محور ارائه می شود و برعکس در کشورهای پیشرفته صنعتی روش آموزش بر پایه شاگرد محور است. به همین دلیل است که نظام های آموزشی تقلیدی در کشورهای جهان سوم با مشکلات اساسی روبه رو شده است. به هرحال توجه به روش های تدریس و کاربرد درست آن بخشی از مشکلات آموزشی را حل نموده و در تکمیل فرایند یادگیری موثر است.» (حبیبی، ۱۳۹۰)

روش تدریس: از مراحل مهم طراحی آموزشی، انتخاب روش تدریس است. معلم باید به عنوان یک طراح آموزشی دست به انتخاب روش تدریس متناسب با یادگیری دانش آموزان بزنند. «روش تدریس عبارت است از الگوی باز رخداده و رفتار تدریسی، قابل اجرا در موضوعات مختلف درسی، که مشخصه آنها یک معلم نیست و به یادگیری ارتباط دارد.» (شفیلد، ۱۳۷۵) و یا «تعامل یا رفتار متقابل معلم و شاگرد، بر اساس طراحی منظم و هدفدار معلم برای ایجاد تغییر در رفتار شاگرد.» (حبیبی، ۱۳۹۰)

«به عبارت دیگر روش تدریس، مجموعه فعالیت های برنامه ریزی شده ای است که در نهایت نه برای ارائه تدریس بهتر بلکه برای یادگیری بهتر به کار می رود. سابقاً تدریس را درس دادن یا انتقال معلومات و تجارب معین از ذهن معلم به ذهن شاگردان تعریف می کردند لیکن امروزه تدریس را تحریک، راهنمایی، سازمان دادن یادگیری فراگیران تعریف می کنند. مهم ترین تفاوت این تعریف با تعریف قبلی این است که در تعریف اخیر معلم فقط نقش محرک و راهنما و سازمان دهنده دارد و فراگیر است که باید فعالیت کند، زیرا یادگیری وقتی درست است که با فعالیت یادگیرنده همراه باشد.» (همان: ۷)

«تدریس از جمله عواملی است که یادگیری را تسهیل می کند در عین حال باید دانست که تدریس به طور یکسان در کمک به شاگردان برای رسیدن به هدفهای آموزشی مناسب نیست. پس اگر سؤال شود که کدام روش تدریس بهترین است پاسخ مشخص برای این سؤال نداریم چرا که روش تدریس با توجه به ویژگی های محیطی و شخصی شاگردان از جمله سن، هوش، انگیزش، پیشرفت قبلی آنان و مانند آن و نیز هدفهای تدریس، هنر معلمی نظام آموزشی و حتی ارزش های جامعه تغییر می کند. روش تدریس یک کار منقطع است و مثل تربیت پیوسته نیست اما انتخاب مناسب روش تدریس باعث تسریع در یادگیری می شود.» (همان: ۸)

امروزه به هنگام تدریس معلمان می توانند از روش های مختلفی در اثنای تدریس استفاده کنند. بدون بهره گیری از شیوه های مناسب، امر تدریس ثمری دربرنخواهد داشت. برای تدریس موضوعات درسی و رشته های علمی یا به نوعی انتقال دانش سازماندهی شده، روش های متعددی ارائه شده است که می توان به دو گروه عمده تقسیم کرد:

الف) روش تدریس غیرفعال (سنتی)

ب) روش تدریس فعال (نوین)

روش تدریس فعال: روشی است که دانش آموزان بیشترین فعالیت را دارند و قسمت اعظم آموزش برعهده ی آن ها می باشد و همچنین یک تعامل و ارتباط دو طرفه بین دانش آموزان و معلم وجود دارد. برخلاف روش تدریس غیرفعال که معلم نقش اساسی را در جریان آموزش برعهده دارد و متکلم وحده است؛ دانش آموزان شنونده مطالب هستند؛ در روش تدریس فعال، معلم نقش راهنما و هدایت کننده را دارد و دانش آموزان خود درگیر مسئله می شوند. در این روش، کیفیت برنامه اهمیت بیشتری دارد. همچنین ثابت شده است که دانشی که طی پژوهش های آزادانه به دست می آید بهتر در ذهن باقی می ماند. میل و انگیزه در طول تاریخ، انسان را به حرکت در جهت دستیابی به اهدافش سوق داده است. بنابراین استفاده از روش فعال در ارائه درس نه تنها دانش آموزان را بر سر شوق آورده و انگیزه یادگیری را در آن ها تقویت می کند. با مشارکت دانش آموزان در حین تدریس یادگیری در

همه ی ابعاد ذهنی ، عاطفی و شناختی و ... فرد اتفاق می افتد . در اینجا دانش آموزان خود مسئله را در گروه کشف می کنند و از کشف آن لذت می برند .

روش های تدریس فعال و پویا زیاد هستند و حتی خود معلم با توجه به میزان خلاقیتی که دارد می تواند روش هایی را خلق کند تا به یادگیری بهتر دانش آموزان بیانجامد . حال به معرفی چند نمونه از روش های تدریس فعال می پردازیم .

تحلیل کاربردی روش های تدریس فعال

روش های تدریس مطلوب برای آموزش زبان عربی در دوره متوسطه دوم

یکی از دروسی که روش تدریس فعال ، به خوبی در آن قابل اجرا است درس زبان عربی است . « روش های فعال در آموزش زبان عربی ، روش هایی هستند که بر مشارکت دانش آموزان در فرآیند یادگیری تاکید دارند . این روش ها ، فرصت بیشتری را برای دانش آموزان فراهم می کنند تا در کلاس درس مشارکت داشته باشند و به طور فعال در یادگیری خود نقش داشته باشند . » (برکت ، ۱۴۰۲)

برخی از روش های تدریس فعال که در آموزش زبان عربی به خصوص در دوره ی متوسطه ی دوم کاربرد دارند، می توان به روش های ایفای نقش، روش بازی، روش حل مسئله، بحث گروهی، روش پرسش و پاسخ و پروژه محور اشاره کرد .

روش ایفای نقش

« ایفای نقش روشی است که برای تجسم عینی موضوعات و درس هایی که می تواند برای نمایش مناسب باشند بکار رود . در این روش یک یا چند دانش آموز، موضوعی را به صورت نمایش کوتاه اجرا می کنند . نکته ای که حائز اهمیت است این است که « ایفای نقش » به معنایی که در اینجا به کاررفته است به مهارت های خاص هنری مانند تئاتر و سینما نیازی ندارد بلکه معلم بنا به موقعیت، هدف و موضوع مورد نظر از آن به عنوان یک روش آموزشی استفاده می کند .

از ویژگی های ممتاز روش ایفای نقش این است که دانش آموزان با عملیات نمایشی ارتباط عاطفی برقرار می کنند و با هیجان، عملیات نمایشی همکلاسی های خود را می بینند و خود را در صحنه احساس می نمایند چون تمام حواس دانش آموزان برای مشاهده نمایش به کار گرفته می شود و عمل یادگیری نیز بهتر انجام می گیرد.» (صفوی ، ۱۳۷۱)

افراد شرکت کننده در نمایش

۱ - معلم یا مسئول اجرا: معلم، برنامه ریزی و مدیریت اجرایی عملیات و برنامه نمایش را بر عهده می گیرد و در واقع کارگردان نمایش است .

۲ - ایفاگران نقش: ایفاگران نقش، دانش آموزانی هستند که به طور داوطلب و یا انتخابی در برنامه شرکت می کنند، این افراد الزاماً نیازی به داشتن تجربه و ذوق هنری در زمینه نمایش ندارند .

۳ - مشاهده کنندگان (بقیه دانش آموزان کلاس): سایر دانش آموزان جزء مشاهده کنندگان به حساب می آیند . این افراد در جریان و یا پایان نمایش می توانند پیرامون عملیات نمایش اظهار نظر و یا سؤال کنند .

فنون کلی اجرای نمایشی: در این روش دانش آموزانی که در صحنه نمایش (کلاس یا در سالن نمایش) به ایفای نقش می پردازند معمولاً یکدیگر را مخاطب قرار می دهند و گفتگوها بین خود آن ها رد و بدل می شود. صحنه اجرای نمایش باید طوری ترتیب داده شود که همه دانش آموزان بتوانند عملیات ایفاگران نقش را ببینند همچنین آنان باید بلند صحبت کنند تا همگی بتوانند گفتگوهای آنان را بشنوند .

مراحل اجرا: برای اجرای روش ایفای نقش معمولاً مراحل زیر دنبال می شود:

۱ - تعیین موضوع و نوشتن آن به صورت نمایش

۲ - فراهم کردن شرایط و وسایل لازم

۳ - تعیین نقش هایی که باید ایفا شود

۴ - آماده کردن دانش آموزان برای ایفای نقش از قبیل گریم، تمرین و غیره

۵ - توضیح مختصر راجع به موضوع و هدف نمایش برای افراد کلاس

۶ - انجام نمایش

۷- تکرار نمایش در صورت جالب بودن آن و تقاضای دانش آموزان

۸ بحث درباره نمایش و در حقیقت ارزشیابی از نتایج آن

اجرای نمونه تدریس به روش ایفای نقش

ترکیب روش تدریس نمایشی با مطالبی که در کتاب درسی بیان شده است ، یادگیری را تقویت می کند. از این روش می توان در دروسی که به صورت مکالمه اند مانند درس هشتم عربی دهم انسانی و یا بخش « حوار » مانند درس اول عربی دهم تجربی تحت عنوان « التعارف فی مطار النجف الاشرف » در دو قسمت زائر مرقد امیرالمومنین و یکی از مسئولین سالن فرودگاه را حتی می توان با تقلید صدا انجام دهند؛ همچنین دانش آموزان می توانند دروسی مانند درس اول عربی دهم انسانی تحت عنوان « ذاک هو الله » و یا درس اول عربی یازدهم انسانی تحت عنوان « الداء و الدواء - الناس اکفاء - الفخر بالعفاف » به صورت همخوانی گروهی و یا دسته جمعی انجام دهند .

دوره تحصیلی : دهم تجربی

موضوع : اَلتَّعَارُفُ فِي مَطَارِ النَّجْفِ الْأَشْرَفِ

معلم : ابتدا در این بخش به بررسی تمام واژه های بخش حوار می پردازیم و سپس در یک گفت و گوی دو نفره آن را انجام می دهیم . « حوار » از محاوره گرفته شده است یعنی گفت و گو . « تعارف » از تعریف و معرفی گرفته شده است یعنی آشنایی . « موظف » از وظیفه، کسی که وظیفه ای را باید انجام دهد گرفته شده است یعنی کارمند . « مطار » از طیر و پرواز می آید یعنی فرودگاه.

همان طور که گفتیم، موضوع بحث ما آشنایی زائر و کارمند در فرودگاه نجف اشرف است . یکی از دانش آموزان از روی آن بخواند تا همه در جریان بحث قرار بگیریم . (انتخاب موضوع)

معلم : تجهیزات موردنیاز را برای اجرای نمایش فراهم کنید . (تهیه امکانات و تجهیزات)

معلم : دانش آموزانی که توانایی اجرای نقش ها را دارند ، اعلام آمادگی کنند . اسامی آن ها را روی تخته نوشته و از شما می خواهم نظر خود را در مورد افراد داوطلب و نقش های مناسب آن ها بیان کنید . سپس با نظر معلم و دانش آموزان، نقش ها به دانش آموزان توانمند واگذار می شود . (تعیین نقش ها)

معلم : بعد از انتخاب افراد و نقش های مورد نظر، می توانید برای مسلط شدن بر اجرا، به طور آزمایشی نمایش را اجرا کنید و صحنه را آماده کنید . (آمادگی و تمرین)

معلم : قبل از اجرای نمایش توضیح مختصری بدهم . تصور کنید یکی از شما زائر و دیگری کارمند هستید . در فرودگاه همدیگر را ملاقات و به گفت و گو می پردازید . دقت کنید که کلمه ای جابه جا گفته نشود برای مثال اسم زائر حسین و اسم کارمند عبدالرحمن است و همچنین به اعراب کلمه هم توجه کنید که درست ادا شود . هدف از انجام این نمایش آشنایی شما با کلمات و جملاتی است که وقتی در این موقعیت قرار گرفتید، بتوانید از آن استفاده کنید . (توضیح موضوع و هدف نمایش)

معلم : از دانش آموزانی که اعلام آمادگی کردند می خواهم که وارد صحنه شده و نمایش را اجرا کنند . (اجرا و نمایش)

معلم: از بازیگران و فراهم کننده ی امکانات و تماشاگران تشکر می کنم. نمایش خوبی بود و از دیدن آن لذت بردیم. حالا بگویید از این نمایش چه چیزی را یاد گرفتید؟ بازی ها چگونه بود؟ و پیشنهادات و انتقادهای خود را بیان کنید. (بحث و ارزشیابی)

محاسن و محدودیت های روش ایفای نقش

الف - محاسن

- ۱- روش ایفای نقش دانش آموزان را بر می انگیزد که با شور و شوق و هیجان جریان نمایش را مشاهده کنند.
- ۲- با این روش می توان زمینه را برای بحث گروهی فراهم ساخت.
- ۳- این روش برای رفع کمرویی در دانش آموزان خجالتی مفید است. به همین دلیل معلم باید افراد کمرو را به شرکت در نمایش و ایفای نقش تشویق کند البته به اینگونه افراد باید ابتدا نقش های ساده محول گردد زیرا چنانچه نقش مشکل به آنها سپرده شود و نتوانند بخوبی از عهده آن برآیند ممکن است کمرویی در آنان تشدید شود.

ب - محدودیت ها

- ۱- روش ایفای نقش برای تحقق هدف های پیچیده آموزشی مناسب نیست. زیرا پرداختن به مسائل مشکل به تدارکات زیاد و تخصص هنری نیاز دارد لیکن از این روش می توان برای رسیدن به هدف های آسان و جزئی استفاده کرد.
- ۲- این روش به دلیل اینکه بصورت ظاهر جنبه نمایشی و هنری دارد به عنوان یک روش آموزشی، جدی گرفته نمی شود.
- ۳- روش ایفای نقش به اجرای درست، صرف وقت کافی و تهیه تدارکات نیاز دارد و انجام آن وقت گیر است.

روش بازی

« بازی ها، روشی جذاب و سرگرم کننده برای یادگیری هستند بازی ها می توانند به دانش آموزان کمک کنند تا مفاهیم زبان عربی را به شکلی عمیق تر بیاموزند و آنها را به شکلی معنادار در حافظه خود ذخیره کنند. برخی از بازی های مناسب برای آموزش زبان عربی عبارتند از بازی های جمله سازی (برای مثال متنی فارسی با کمک کلمات عربی درس جدید نوشته شود)، بازی های حدس کلمه (به طوری که کلمه ای انتخاب شود و به تعداد حروف آن در تخته خط هایی کشیده شود و دانش آموزان حروف را حدس بزنند) و ... » (شهوولی کوه شوری و لازمی به نقل از برکت، ۱۴۰۲). بازی های رقابتی بین دو یا چند بازیکن انجام می شود. دو طرف مسابقه باید با استفاده از اصولی که در بازی منظور شده به رقابت بپردازند. در این بازی ها، برنده فرد یا گروهی است که توانسته باشد از قواعد و اصول بیشتری استفاده کند. (صفوی، ۱۳۷۱)

یکی از راه های تثبیت یادگیری مخصوصا در دروسی مانند درس عربی که قواعد و مطالبی برای حفظ کردن دارند، پیش بردن درس با بازی است. می توان برای تثبیت ساختن افعال در ثلاثی مزید و ترجمه ی کلمات، بازی متناسب در این موضوعات طراحی کرد که علاوه بر تعمیق یادگیری، در ایجاد تحرک و نشاط کلاس بسیار موثر است.

آموزش جملات فعلیه و اسمیه: می توان از گیره هایی استفاده کرد که بر روی هر کدام، کلماتی از اجزاء جمله نوشته شده است. بعد از گروه بندی، دانش آموزان باید یک جمله اسمیه و فعلیه ساخته و ارکان آن را مشخص کرده و در برگه بنویسند.

آموزش اقسام مفعول در عربی: معلم برای هر بازیکن ده لیوان یکبار مصرف در نظر گرفته که در پنج تای آن ها نام انواع مفعول (مفعول مطلق، مفعول له، مفعول به و مفعول فیه) و در پنج تای دیگر مثال های هر کدام چسبانده شده است. معلم دو دانش آموز را می آورد و به هر کدام ده لیوان می دهد. با شروع بازی هر دانش آموز باید مثال های مربوط به هر مفعول را پیدا کرده و روی هم بگذارد. البته ما بین لیوان ها باید کاغذ بگذارد تا لیوان ها داخل هم نروند. پس از اتمام زمان بازی، ابتدا معلم پاسخ های هر کدام را تصحیح می کند و به ازای هر پاسخ صحیح ده امتیاز به او می دهد. سپس هر بازیکن باید کاغذ بین لیوان ها را بکشد تا لیوان های بالایی داخل لیوان زیری بیفتد. به ازای هر لیوانی که داخل هم بیفتد، بازیکن ده امتیاز دیگر می گیرد. در آخر بازیکنی که امتیاز بیشتری دریافت کند برنده بازی خواهد بود.

استفاده از تاس : برای اجرای این بازی تاسی آورده شده و به دانش آموز داده می شود . شش سوال از قسمت لغات (المعجم) ، متن درس و یا قواعد درس انتخاب کرده و در کاغذ و یا تخته نوشته شود . دانش آموز تاس را می اندازد و با توجه به عدد تاس سوال مورد نظر پرسیده می شود .

مسابقه جدولی : جدول درسی طراحی کرده و در یک ستون ها موضوع را نوشته و ستون رو به رو خالی گذاشته شود . دانش آموزان باید ستون دوم را با توجه به ستون اول پر کنند .

برای مثال در ستون اول افعال ماضی باب های مختلف نوشته شده و در ستون دوم باید افعال امر نوشته شود . جدولی به گروه ها داده شده و وقت مشخصی در نظر گرفته شود . در آخر گروهی برنده خواهد شد که در مدت زمان کمتر و پاسخ صحیحی بدهد . بازی پیکشوری : دانش آموزان گروه بندی می شوند . از هر گروهی یک نفر پای تخته آمده و معلم پنهانی لغتی را به او می گوید . او باید نقاشی آن کلمه را بکشد . گروهی برنده خواهد بود که در مدت زمان کمتر ، لغات بیشتری را حدس بزند .

روش حل مسئله

روش حل مسئله یکی از روش های یادگیری است که در زدگی روزمره کاربرد فراوان دارد . در آموزش و پرورش به جای مکلف ساختن دانش آموزان به حفظ مطالب می توان شرایط را فراهم کرد تا خود به راه حل دست پیدا کنند . در این صورت قدرت تصمیم گیری آن ها افزایش یافته و می توانند نیازهای روزمره ی خود را راحت تر رفع کنند . «در این روش، دانش آموزان با یک مسئله یا چالش مواجه می شوند و باید راه حلی برای آن پیدا کنند . این مسئله می تواند مرتبط با زبان عربی یا موضوعات دیگر باشد. روش حل مسئله به دانش آموزان کمک میکند تا مهارت های تفکر انتقادی و حل مسئله خود را در زمینه زبان عربی تقویت کنند .» (علی پور گراوند و همکاران به نقل از برکت ، ۱۴۰۲)

حل مسئله با روش دیویی : « جان دیویی فرایند حل مسئله را با پیدا کردن عواملی که مسئله شده اند آغاز می کند. فردی که در جنگل به پیش می رود ممکن است به گودالی برسد که او را از پیشروی باز دارد. در اینجا عمق و پهنای گودال و لغزنده بودن دیواره های آن مشکل آفرین هستند. در این موقعیت عابر، راه های مختلفی برای عبور از گودال در نظر می گیرد، یکایک آنها را ارزیابی می کند و سرانجام راه حل نهایی را به کار می گیرد و مسئله را حل می کند. » (صفوی ، ۱۳۷۱) روش دیویی دارای پنج مرحله به شرح زیر است :

۱ - مشخص کردن مسئله (وجود گودال در مثال فوق)

۲ - حدس زدن یا مشخص کردن علل مسئله (عمق پهنای و لغزنده بودن دیواره ها)

۳ - در نظر گرفتن راه حل های ممکن (که با توجه به موقعیت معین می شود)

۴ - انتخاب بهترین راه حل (که با توجه به موقعیت انتخاب می شود)

۵ - اجرای راه حل انتخابی و نتیجه گیری

اجرای نمونه تدریس به روش حل مسئله

دوره تحصیلی : درس چهارم دوازدهم انسانی

موضوع : نقش کلمات در جمله

معلم : نقش کلمه ی (الْمُخْرَبَةُ) در جمله « لَكِي نَطَّلَعُ عَلَى أَفْعَالِ الْإِنْسَانِ الْمُخْرَبَةِ لِلْبَيْتِ » چیست ؟ . بعد از گروه بندی به این سوال پاسخ بدهید . (تعیین مسئله)

معلم : همان طور که می دانید هر کلمه در جمله با توجه به جایگاهش نقشی دارد و متناسب با آن اعراب می پذیرد که در اینجا کلمه کسره دارد و مجرور شده است . (حدس زدن علت مسئله)

معلم: به نظر شما «أفعال الإنسان المُخَرَّبَة» ترکیب وصفی است یا اضافی و چرا؟ چه راه حلی برای پیدا کردن نقش این کلمه دارید؟ آیا «کارهای انسان ویرانگر» معنی درستی دارد یا «کارهای ویرانگر انسان»؟ سپس دانش آموزان به بررسی راه حل های ممکن می پردازند. (بررسی راه حل های ممکن)

معلم: همان طور که گفته شد صفت از چهار مورد از موصوف تبعیت می کند. ۱- جنس (مذکر و مونث) ۲- معرفه و نکره ۳- عدد (مفرد، مثنی و جمع) ۴- اعراب (رفع، نصب و جر). در این جمله با وجود اینکه هر دو ترکیب معنی درستی دارند باید سراغ اعراب کلمات و ساختار آن ها رفت. (افعال) جمع غیرعقل است و صفتی که می تواند بگیرد مفرد مونث است همچنین (المخربه) مفرد مونث است ولی الانسان مفرد مذکر است. (انتخاب بهترین راه حل)

معلم: پس «افعال» مجرور به حرف جر علی، «الانسان» مضاف الیه و مجرور، «المخربه» صفت و مجرور به تبعیت از افعال و موصوف، «للبیئه» جارو مجرور است. (اجرای راه حل انتخابی و نتیجه گیری)

محاسن و محدودیت های روش حل مسئله

الف - محاسن

۱- در این الگو شاگردان احساس مسئولیت بیشتری می کنند و رضایت خاطر بیشتری دارند و هنگام موفقیت یا شکست خود را مسئول می دانند.

۲- در این روش شاگردان مطالب را برای نمره یاد نمی گیرند بلکه کاربرد معلومات خود را می دانند و به هنگام مواجهه با مسئله جدید توانایی حل آن را دارند.

ب - محدودیت ها

۱- این روش نیاز به معلمان مجرب و پژوهشگر دارد.

۲- تعداد شاگردان در هر کلاس باید محدود باشد ولی به طور کلی تعداد شاگردان هر کلاس نباید از ۲۰ نفر تجاوز کند.

روش بحث گروهی

«بحث گروهی گفت و گویی است سنجیده و منظم درباره موضوعی خاص که مورد علاقه مشترک شرکت کنندگان در بحث است. در این روش، شاگردان فعالانه در فعالیت های آموزشی شرکت می کنند و مسئولیت یادگیری را به عهده می گیرند. آنها درضمن مباحثه، از اندیشه و نگرش های خود با ذکر دلایل متکی بر حقایق، مفاهیم و اصول علمی دفاع می کنند. این روش عامل خلاقیت، کشف استعدادها، تقویت قدرت رهبری و توان استدلال و گفتگو و جذابیت یادگیری به شمار می رود. این روش از جمله موثرترین روش های یادگیری فراگیر محور است و به امکانات کمتری نیز نیاز دارد.» (صفوی، ۱۳۷۱)

افراد شرکت کننده در بحث گروهی

۱- اداره کننده یا رهبر گروه: برای رعایت نظم و ترتیب و به طور کلی به منظور سازمان دادن و اداره بحث گروهی یک نفر بعنوان رهبر گروه انتخاب می شود. این فرد می تواند معلم کلاس، یکی از افراد مطلع و یا یکی از دانش آموزان باشد.

۲- دانش آموزان: شرکت کنندگان اصلی بحث گروهی دانش آموزان هستند که قاعداً باید به موضوع مورد بحث علاقه مند باشند در بحث شرکت فعال داشته باشند و مسئولیت قبول کنند.

۳- منشی: در بحث گروهی یک نفر به عنوان منشی انتخاب می شود تا تصمیمات و نتایج مهم بحث را یادداشت نماید. معمولاً منشی باید موارد موافق و مخالف پیشنهادات و توصیه ها را یادداشت کند.

۴- شخص مطلع یا مبهمان: چنانچه موضوع مورد بحث نیاز به اطلاعات فنی داشته باشد می توان فرد مطلعی را با دعوت قبلی در بحث گروهی شرکت داد چنین فردی می تواند اطلاعات لازم را عرضه کند و به سؤالات پاسخ دهد.

۵- ناظر یا ارزیاب: در بحث گروهی یک نفر را هم به عنوان ناظر یا ارزیاب می توان تعیین کرد تا جریان بحث را مشاهده کند و انتقادات خود را در مورد چگونگی بحث یادداشت و عرضه نماید.

فنون کلی روش بحث گروهی

افراد به شکل دایره می‌نشینند و ناظر خارج از گروه قرار می‌گیرد. گفتگو بین اعضای گروه و رهبر گروه صورت می‌پذیرد. قاعدتاً رهبر گروه کمتر از سایر اعضای صحبت می‌کند. رهبر گروه باید هنگامی که تشخیص می‌دهد گفتگوها از موضوع خارج می‌شود بحث را به مسیر اصلی بازگرداند. همچنین رهبر گروه باید مراقب باشد که افراد بخصوصی بحث را به خود اختصاص ندهند و رهبر باید همه افراد را به شرکت در بحث تشویق کند.

مراحل روش بحث گروهی

انتخاب موضوع بحث: موضوعات و عناوین روش بحث گروهی و ارتباط آنها با هدف باید در قالب کلمات و جملات صریح و روشن بیان شود.

یافتن زمینه مشترک برای بحث: قبل از شروع بحث گروهی لازم است سطح اطلاعات شاگردان درباره موضوع یکسان شود. بیان هدف‌های آموزشی و محدوده زمانی: معلم باید هدف خود را از تدریس این درس بیان کند و مدت زمان مشخصی برای تدریس در نظر بگیرد.

ترتیب نشستن افراد در جلسه بحث گروهی: بر خلاف روش سخنرانی که در آن معلم در مقابل افراد کلاس قرار می‌گیرد در بحث گروهی اعضا گروه باید به شکل دایره در کنار هم بنشینند و معلم نیز مانند یکی از اعضا در جایی از این دایره قرار گیرد نه به دور از آنها یا در مقابل آن‌ها. (سیف به نقل از احمدی، ۱۳۸۴)

اجرای نمونه تدریس به روش بحث گروهی

دوره تحصیلی: همه‌ی پایه‌ها و رشته‌ها

موضوع: ترجمه درس

معلم: در اجرای این قسمت، دانش‌آموزان را به گروه‌هایی تقسیم بندی و برای هر گروه قسمت‌هایی از متن درس را تعیین تا نماینده‌ای از هر گروه ترجمه متن را در تخته سیاه نوشته و بعد از اتمام بررسی تمام ترجمه، دانش‌آموزان نظر داده و در صورت لزوم آن را تصحیح کنند. البته معلم می‌تواند برای هر یک از اعضای گروه متناسب با فعالیتشان نمره تشویقی در نظر بگیرد. همچنین در خصوص تمارین هم این روش اجرا می‌شود یا معلم می‌تواند از دانش‌آموزان در مدت زمان تعیین شده بخواهد نقش کلمات در جمله را پیدا کرده و با دلیل به دیگری شرح بدهند. در پایان هر گروه، نماینده پاسخ‌ها را خوانده و به دفاع از پاسخ خود می‌پردازد. در صورت لزوم معلم می‌تواند پاسخ را اصلاح کند.

محاسن و محدودیت‌های روش بحث گروهی

الف - محاسن

- ۱- سهیم شدن در عقاید و تجربیات یکدیگر دانش‌آموزان
- ۲- تقویت قدرت مدیریت و رهبری فراگیران
- ۳- تقویت اعتماد به نفس و پرورش روحیه نقادی

ب - محدودیت‌ها

- ۱- این روش برای کلاس‌های پرجمعیت قابل اجرا نیست.
- ۲- روش اجرای آن بسیار مشکل است و به مهارت احتیاج دارد.

روش پرسش و پاسخ

فنی است که می‌تواند در کلیه روش‌های تدریس و فعالیت‌های آموزشی به کار رود به ویژه هنگامی که معلم می‌خواهد دانش‌آموزان را به تفکر درباره مفهومی جدید یا بیان مطلبی که آموخته شده تشویق کند. این فن ممکن است برای مرور کردن

مطالبی که قبلاً تدریس شده است مفید باشد و یا وسیله مناسبی برای ارزشیابی میزان درک دانش آموز از مفاهیم مورد نظر باشد. (صفوی ، ۱۳۷۱). در این روش سوالات باید به گونه ای طرح گردد که توجه دانش آموزان را به حرکت در آورد. (آقازاده، ۱۳۸۴)

دوره تحصیلی : دهم تجربی

موضوع : ثلاثی مزید (باب ها)

معلم : همان طور که گفته شد در عربی فعل ها (بر اساس ریشه و تعداد حروف) به دو دسته " ثلاثی مجرد " و " ثلاثی مزید " تقسیم می شوند. ثلاثی مجرد، فعل هایی هستند که فقط سه حرف اصلی دارند مثل ذَهَبَ، كَتَبَ و اگر فعلی به باب إستفعال برود، معنایش طوری تغییر می کند که بیانگر طلب و درخواست انجام کار باشد مثل إستغفار یعنی آمرزش خواستن یا کاربرد باب های افعال و تفعیل این است که فعل لازم را تبدیل به متعدی می کند . حال شما افعال (خَرَجَ و جَلَسَ) را به ترتیب به باب افعال و تفعیل برده و ماضی و مضارع و امر و مصدر آن را بیان کنید .
از این روش در پرسش لغات درس، حل تمرین نیز می توان استفاده کرد .

محاسن و محدودیت های روش پرسش و پاسخ

الف - محاسن

- ۱ - از طریق فرصت «سؤال» چنانچه دانش آموزان ابهامی در زمینه درک مفاهیم مورد بحث داشته باشند، برطرف می شود.
- ۲ - با «فرصت سؤال این امکان برای دانش آموزان فراهم می شود که معلومات ناکافی و ناقص قبلی خود را تکمیل کنند .
- ۳- در طی فرصت سؤال دانش آموزان از پاسخ هایی که به سوال های سایرین داده می شود نیز استفاده و بر دامنه اطلاعات آنها افزوده می شود .

ب - محدودیت ها

- ۱ - برخی از دانش آموزان ممکن است در مورد شرکت فعالانه در بحث های کلاسی احساس تردید یا خجالت داشته باشند .
- ۲- در یک محیط کلاسی، همه دانش آموزان فرصت برابر برای مشارکت دارند، ضروری است معلمان با نظارت با استفاده از تکنیک هایی مانند انتخاب تصادفی، کار گروهی به این مهم دست یابند .

روش پروژه محور

روش پروژه محور یکی از روش های نوین محسوب می شود . در این روش، دانش آموزان به صورت فردی یا گروهی پروژه ای را مرتبط با زبان عربی که عمدتاً خارج از کلاس است انجام می دهند. این پروژه ها می توانند شامل تحقیقات، تهیه دفترچه لغات، داستان، ضرب المثل، لطیفه، اشعار، تهیه روزنامه دیواری برای مثال باب ها و انواع مرفوعات ، منصوبات و مجرورات در عربی، اجرای نمایش به زبان عربی و غیره باشند . روش پروژه محور موجب ایجاد مهارت فردی و گروهی و افزایش یادگیری و علاقه در دانش آموز می شود .

نکات مربوط به پروژه

- اول سال تحصیلی فهرست کاملی از موضوع هایی را که دانش آموزان باید بصورت پروژه انجام دهند تهیه کنید .
- چون موضوع های برخی از پروژه ها در زمان معین باید انجام شود، عامل زمان را در نظر بگیرید .
- از دانش آموزان بخواهید گزارش های کار خود را به محض آماده شدن بطور کتبی به شما ارائه کنند و شفاهاً هم راجع به آن توضیح دهند .
- برای واحد کار امتیاز در نظر بگیرید و آن را در قبولی دانش آموز دخالت دهید .

محاسن و محدودیت های روش پروژه محور

الف - محاسن

۱- کاربرد بودن: این روش به فراگیران امکان می دهد زبان عربی را در زمینه های کاربردی مانند نوشتن، خواندن، گفتار و شنیداری به کار ببندند.

۲- تشویق به خلاقیت و نوآوری: با انجام تمرین های پروژه محور، فراگیران به چالش های جدید و مسائل متنوعی برخورد می کنند و در جستجوی راه حل های خلاقانه و نوآورانه برای آن ها باید برای پیاده سازی پروژه ها ایده پردازی کنند و استراتژی های مناسب را تدوین کنند.

ب - محدودیت ها

۱- دشواری اجرا برای فراگیرانی که در خارج از کلاس، محدودیت زمانی دارند

۲- دشوارتر شدن مدیریت کلاس

۳- نیازمند به مهارت کار گروهی قبلی از سوی فراگیران

روش تلفیقی

«امروزه برنامه درسی تلفیقی و در هم تنیده مورد استقبال برنامه ریزان آموزشی و درسی است و با توجه به اینکه هر یک از موضوعات درسی دارای هدف های چندگانه و متنوع است بدیهی است که استفاده از روش های خطی و تک بعدی، کارآمدی مطلوب را نخواهد داشت و بهتر است برای ارائه چندین موضوع چند وجهی از روش های تدریس تلفیقی استفاده نمود. به عبارت دیگر یک واحد درسی را با استفاده از چند روش تدریس می توان پیگیری نمود.» (فضلی خانی به نقل از طیبی، ۱۳۸۹)

«در این روش می توان از انواع روش ها به طور همزمان و حتی از رسانه ها و وسایل کمک آموزشی بهره برد. تحقیقات ثابت کرده است که ۷۵ درصد یادگیری از طریق کاربرد حس بینایی و ۱۳ درصد از راه شنوایی حاصل می شود.» (سخایی، ۱۳۸۹) متأسفانه ابزارهای کمک آموزشی در درس عربی بسیار کم است. همچنین استفاده از فیلم های آموزشی، نوارهای صوتی، فلش کارت، پوستر، تصاویر لغت نامه های عربی از مواردی است که می تواند در دانش آموزان علاقه ایجاد کند.

نتیجه گیری

در این مقاله ابتدا به تعریف برخی از واژه های اساسی از قبیل روش، تدریس، روش تدریس و روش تدریس فعال پرداختیم و سپس انواع روش های تدریس فعال در آموزش زبان عربی در دوره متوسطه دوم، مراحل کار و محاسن و محدودیت های آن را مورد بررسی قرار دادیم. همان طور که گفته شد استفاده از روش های تدریس فعال در عصر حاضر لازم و ضروری است و عدم آشنایی و درک درست کادر آموزشی نسبت به این روش ها باعث عدم علاقه دانش آموزان متوسطه دوم به درس عربی و افت تحصیلی آن ها شده است. مباحث این مقاله در تایید و گسترش یافته های قبلی پژوهشگران است. در این مقاله متوجه شدیم روش های فعالی همچون ایفای نقش، بازی، حل مسئله، بحث گروهی، پرسش و پاسخ و پروژه محور در درس عربی قابل اجرا است و کاربرد بسیاری دارد. البته طبق تحقیقات انجام شده بهترین روش استفاده از روش تلفیقی یعنی ترکیبی از روش های گوناگون است. از نتایج استفاده از این روش های فعال می توان به ارتقاء مهارت و تخصص در معلمان در فراگیری روش های نوین تدریس، بعنوان یکی از عوامل رشد و توسعه در آموزش و پرورش و اهمیت قائل شدن به روش های تدریس فعال در آموزش های فعال ضمن خدمت اشاره کرد.

پیشنهاد می شود از این پژوهش در دوره های ضمن خدمت آموزش معلمان، دانشگاه ها و مراکز تربیت معلم استفاده نمود. بکارگیری این روش ها حتی به صورت کارگاهی در آموزش معلمان منجر به بهبود کیفیت تدریس می شود. بنابراین این تحقیق ضمن مشخص کردن انواع روش های فعال کوشش می نمایند تا معلمان بتوانند با استفاده بجا از انواع روش تدریس فعال موجب رشد قوه تفکر،

MARCH 10, 2024 | TEHRAN

۲۰ اسفند ۱۴۰۲

محل برگزاری: تهران

اولین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش

خلاقیت، اعتماد به نفس، روحیه جستجوگری دانش آموز بشوند همچنین پیشنهاد می‌شود با تغییر روش سنتی آموزش زبان عربی در مدارس و پیاده سازی روش های فعال تدریس می توان به ارتقای آموزش زبان عربی در مدارس کمک شایانی کرد .

منابع

- ۱- آقازاده، محرم، ۱۳۸۲، راهنمای نوین تدریس برای آموزش و کارآموزی، چاپ چهارم، تهران، انتشارات آبیژ.
- ۲- برکت، لیلا، کارآمدی روش های تدری فعال در آموزش زبان عربی در مدارس، دومین کنفرانس بین المللی علوم انسانی، علوم آموزشی، حقوق و علوم اجتماعی، مهر ۱۴۰۲ .
- ۳- حبیبی، شراره، ۱۳۹۸، روش های تدریس پیشرفته ، چاپ چهارم، تهران، انتشارات آوای نور .
- ۴- رضائی هفشجانی، مینا، بررسی باورهای غلط و جایگزینی روش های مطلوب در آموزش عربی، هفتمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در مدیریت، روانشناسی و آموزش و پرورش، تهران، ۱۴۰۱.
- ۵- سخایی، زهرا، نقش وسایل کمک آموزشی در تدریس عربی، فصلنامه النداء ، همدان، اداره کل آموزش و پرورش و برنامه ریزی آموزشی، پژوهشگاه معلم، ش ۲۰، زمستان ۱۳۸۳، ۵۶-۵۲ .
- ۶- سیف، علی اکبر، ۱۳۸۰، روان شناسی پرورشی نوین، چاپ اول، تهران، انتشارات آگاه .
- ۷- شفیلد، هری، ۱۳۷۵، کلیات فلسفه آموزش و پرورش، ترجمه غلامعلی سرمد ، چاپ اول، تهران، انتشارات قطره .
- ۸- شهولی کوه شوری، یاسر و لازمی، محمدامین، جذاب بخشی و فعال سازی درس عربی، شانزدهمین کنفرانس بین المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی ، ۱۴۰۲ .
- ۹- صفوی، امان الله، ۱۳۷۲، کلیات روش ها و فنون تدریس ، چاپ چهارم ، تهران، انتشارات معاصر .
- ۱۰- فضلی خانی، منوچهر، ۱۳۸۹، راهنمای عملی روش های فعال و اکتشافی در آموزش، چاپ چهارم، تهران، انتشارات آزمون نوین.
- ۱۱- طیبی، زهرا، بررسی روش های تدریس فعال و غیرفعال و معرفی چند روش تدریس در درس مطالعات اجتماعی، دومین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تیر ۱۴۰۰ .
- ۱۲- علی پور گراوند، میلاد، حامدی، محسن، آلبوغیش، حسین، سعیدی، یونس، اهمیت آموزش زبان عربی در مدارس و معرفی روش های موثر در تدریس زبان عربی، دومین کنفرانس بین المللی و پنجمین کنفرانس ملی مدیریت، روان شناسی و علوم رفتاری، تهران ، ۱۴۰۲ .
- ۱۳- مهرداد، حسین، ۱۳۸۲، هنر تدریس الگو ، روش ها ، فنون و راهبردهای تدریس، چاپ اول، تهران، انتشارات روان .